

УДК 631.358.44/45

СТАН ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

Т.Д. Гуцол, канд. техн. наук
Подільський ДАТУ

Розглянуто стан виробництва картоплі в Україні на промисловій основі, його проблеми та шляхи вирішення. Проаналізований стан техніки, яку використовують на даний час, а також дано рекомендації щодо забезпечення новою картоплезбиральною технікою на території країни.

Ключові слова: картоплезбиральна техніка, технологія, стратегія.

Проблема. Урядом України обрано стратегічний курс на розвиток в аграрно-індустріальному напрямку. Україна має унікальний природний потенціал, що дає можливість стати лідером з виробництва сільськогосподарської продукції в Європі. Проте, для успішного виходу на західні ринки необхідно забезпечити, перш за все, конкурентоспроможність власної продукції, яка досягається при комплексній механізації технологічних процесів, зниженні затрат праці, збільшенні врожайності та якості одержуваної продукції [1].

В нашій країні, на жаль, вирощування картоплі у багатьох випадках здійснюється за старою, традиційною технологією. Потрібно негайно оновлювати техніку, що морально застаріла та вкрай зношена. Також постає проблема удосконалення існуючих та розробки нових перспективних робочих органів картоплезбиральної техніки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі вирощування та збирання картоплі присвячено чимало друкованих праць. Проблемами картопляної галузі займаються такі вчені, як Ходаківський Є.І., Положенець В.М. [4], Приймачук Т.Ю., Вождай Н.В. [5], Буняк Н.М. [6], Лавров Р.В. [7], Мех Л.М. [8], Бондарчук А.А. [9], Кононунченко В.В. [10] та ін.

В ННЦ "ІМЕСГ" питаннями картоплярства займався академік НААН та РАСГН Я.С. Гуков. Стратегічні питання по вирощуванню картоплі в Україні із використанням найсучасніших техніки і технологій, яка б мала конкурентоспроможні якісні показники, дослідники

у своїх працях, на жаль, оминають. Тому, розуміння сучасного стану в галузі картоплярства є завжди актуальною проблемою.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан виробництва картоплі та картоплезбиральної техніки в Україні.

Основний матеріал дослідження. *Україна займає п'яте місце в світі по виробництву картоплі. Споживання бульби в країні досягає високого рівня (близько 130 кг на душу населення на рік), що по праву робить її "другим хлібом" для пересічного українця.* Картопля посідає одне з перших місць серед інших сільськогосподарських культур за універсальністю використання в господарстві. Вона є важливою продовольчою, кормовою й технічною культурою.

Таблиця 1. Площа, з якої зібрано врожай, тис. га

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	1432,7	1530,6	1631	1515,9	1461,5	1453,4	1408,9	1411,8	1411,8	1423,4
Сільгосп-підприємства	425,9	112,3	25,4	16,2	16,4	21,6	23,3	26	28,2	30,6
Господарства населення	1006,8	1418,3	1605,6	1499,7	1445,1	1431,7	1385,6	1385,8	1383,6	1393

Таблиця 2. Валовий збір, млн. тонн

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	16,7	14,7	19,8	19,5	19,5	19,1	19,5	19,7	18,87	20,1
Сільгосп-підприємства	4,8	0,6	0,28	0,24	0,28	0,4	0,44	0,52	0,483	0,56
Господарства населення	11,9	14,1	19,6	19,2	19,2	18,7	19,1	19,1	18,22	19,6

Таблиця 3. Урожайність, ц/га

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усі категорії господарств	116,8	96,2	121,6	128,4	133,2	131,4	138,7	139,3	132,5	141,6
Сільгосп-підприємства	112,6	55,1	109,1	147,8	167,8	179,4	187,1	199,2	171,0	182,2
Господарства населення	118,6	99,5	121,8	128,2	132,8	130,7	137,9	138,2	131,7	140,7

Розрахунковий фонд споживання населенням у 2010/11 рр. оцінюється на рівні 6000 тис. тонн, що дало змогу забезпечити споживання картоплі на одну особу на рівні 130 кг (раціональна норма становить 124 кг).

За обсягом споживання картоплі на душу населення першість тримають пострадянські держави: Білорусь (181 кг картоплі в рік на душу населення), Киргизстан (143), Україна (128-136), Росія (131), Литва (116), Латвія (114), Казахстан (103). Середньостатистичний мешканець США щорічно споживає 54 кг картоплі [2, 3].

Вирощування картоплі в нашій країні здійснюється переважно в присадибних господарствах з великими затратами праці через відсутність, а інколи і недостатності технічних засобів. У малих селянських, фермерських та садово-городніх господарствах розміщено близько 95% цієї культури.

Машини для вирощування картоплі в Україну завозились і завозяться в основному з Росії, Білорусі та Німеччини. Найявна техніка на 70-80% морально застаріла і перебуває в критичному стані. Картоплярі часто беруть за приклад сусідню Білорусь, де технологічний цикл повністю забезпечений державою, працюють відповідні заводи.

Постає проблема удосконалення існуючих та розробки нових перспективних робочих органів картоплезбиральної техніки, обґрунтування оптимальних режимів їх роботи і, в кінцевому результаті, забезпечення цієї галузі рослинництва сучасною, високопродуктивною і надійною збиральною технікою.

Нами розглянуто, яку картоплезбиральну техніку можна придбати в нашій країні. Багато техніки продається через мережу Інтернет та різноманітні сайти.

Техніку для картоплярства пропонують ТзОВ "АМАКО Україна", СТ ВФ "АГРОРЕММАШ", ТОВ "Укравтозапчастина", ВАТ НАК "Украгролізинг", Виробничо-лізингове підприємство ТОВ "УКРА-ГРОПОСТАЧ", представництва яких є на всій території країни.

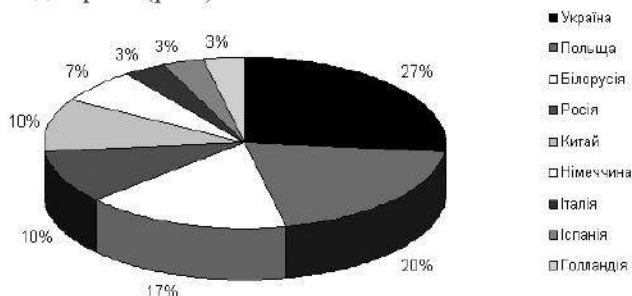
Проаналізувавши цей ринок, бачимо, що окрім вітчизняної є різноманітний вибір закордонної техніки, що виробляється різними фірмами. Прослідковується і те, що нову картоплезбиральну техніку фактично можна придбати в усіх регіонах країни.

В Україні використовують картоплекопачі КТН-2В і КСТ-1,4 (завод "Лідасільмаш", Білорусь), якікладають бульби на поверхню поля за шириною захвату (1,4 м) з подальшим ручним їх підбиранням.

Західноєвропейські фірми "ІМАС" (Італія), "Grimme" (Німеччина) та ін. пропонують здебільшого дворядні причіпні і напівначіпні карто-

плекопачі, які вкладають бульби у валок, а також підбирачі-навантажувачі, які збирають їх із валка.

Країни-виробники та їх відсотковий показник на ринку України розглянуто на діаграмі (рис.).

Рис. Відсотковий склад картоплецьбиральної техніки за країною виробником

Необхідно констатувати, що *Україна займає п'яте місце в світі по виробництву картоплі, а забезпечення вітчизняною картоплецьбиральною технікою складає тільки 27%*. Такий низький відсоток відкриває можливість при розумній бізнес-політиці та державній підтримці запустити весь технологічний цикл виробництва картоплі.

Висновки

1. Вирощування картоплі здійснюється за технологіями позаминулого століття, і якщо раніше вирощування картоплі було механізованим, то зараз в більшості господарств вона вирощується вручну. З проведенням реформ на селі картоплярство розсіялося по малих селянських, фермерських та садово-городніх ділянках, де розміщено близько 95% цієї культури.

2. Потрібно оновлювати техніку, яка на 70-80% морально застаріла і перебуває не в найкращому стані. Також, постає проблема удосконалення існуючих та розробки нових перспективних робочих органів картоплецьбиральної техніки, обґрунтування оптимальних режимів їх роботи і, в кінцевому результаті, забезпечення цієї галузі рослинництва сучасною, високопродуктивною і надійною збиральною технікою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Іванишин В.В., Погорілий В.В. та ін. Ринок сільськогосподарської техніки в Україні // Науковий вісник НАУ. – К.: НАУ. – 2005, – №80. – Ч. 1. – С. 13-28.

2. *Офіційний сайт* Міністерства аграрної політики та продовольства України [сайт <http://www.minagro.gov.ua>].
3. *Офіційний сайт* Державного комітету статистики України [сайт <http://www.ukrstat.gov.ua/>].
4. *Ходаківський Є.І.* Виробництво та споживання картоплі / Є.І. Ходаківський, В.М. Положенець, Д.В. Чуб // Економіка АПК. – 2006, – №7. – С. 109-111.
5. *Приймачук Т.Ю.* Економічні аспекти розвитку ринку картоплі в Житомирській області / Т.Ю. Приймачук, Н.В. Вождай, Т.Ю. Лукашенко, А.В. Проценко // Вісник аграрної науки. – 2008, – № 8. – С. 65-69.
6. *Буняк Н.М.* Економічна ефективність виробництва та реалізації картоплі / Н.М. Буняк // Вісник аграрної науки. – 2002, – № 2. – С. 73-75.
7. *Лавров Р.В.* Сучасний стан і проблеми формування ринку картоплі в Україні / Р.В. Лавров // Актуальні проблеми економіки. – 2007, – № 6 (72). – С. 12-21.
8. *Мех Л.М.* Сучасний стан і механізм функціонування ринку картоплі / Л.М. Мех // Економіка АПК. – 2004, – № 12. – С. 116-122.
9. *Бондарчук А.А.* Стан картоплярства в Україні та перспективи його розвитку / А.А. Бондарчук // Вісник аграрної науки. – 2006, – № 3-4. – С. 49-50.
10. *Кононунченко В.В.* Ринок картоплі в Україні: стан та проблеми / В.В. Кононунченко, В.А. Сторожук // Картоплярство. – 2002, – № 31. – С. 3-15.

СОСТОЯНИЕ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА КАРТОФЕЛЯ В УКРАИНЕ

Рассмотрено современное состояние производства картофеля в Украине на промышленной основе, его проблемы и пути решения. Проведен анализ техники, используемой в настоящее время, а также даны рекомендации относительно обеспечения новой картофелеуборочной техникой на территории страны.

Ключевые слова: *картофелеуборочная техника, технология, стратегия.*

CURRENT STATE OF MANUFACTURE OF THE POTATO IN UKRAINE

In article the current state of potato growing, its problem and a way of their decision are considered. The technics analysis now in use is made, and also is developed a card of maintenance by new harvest technics on territory of the country.

Key words: *harvest technics, tehnology, strategy.*